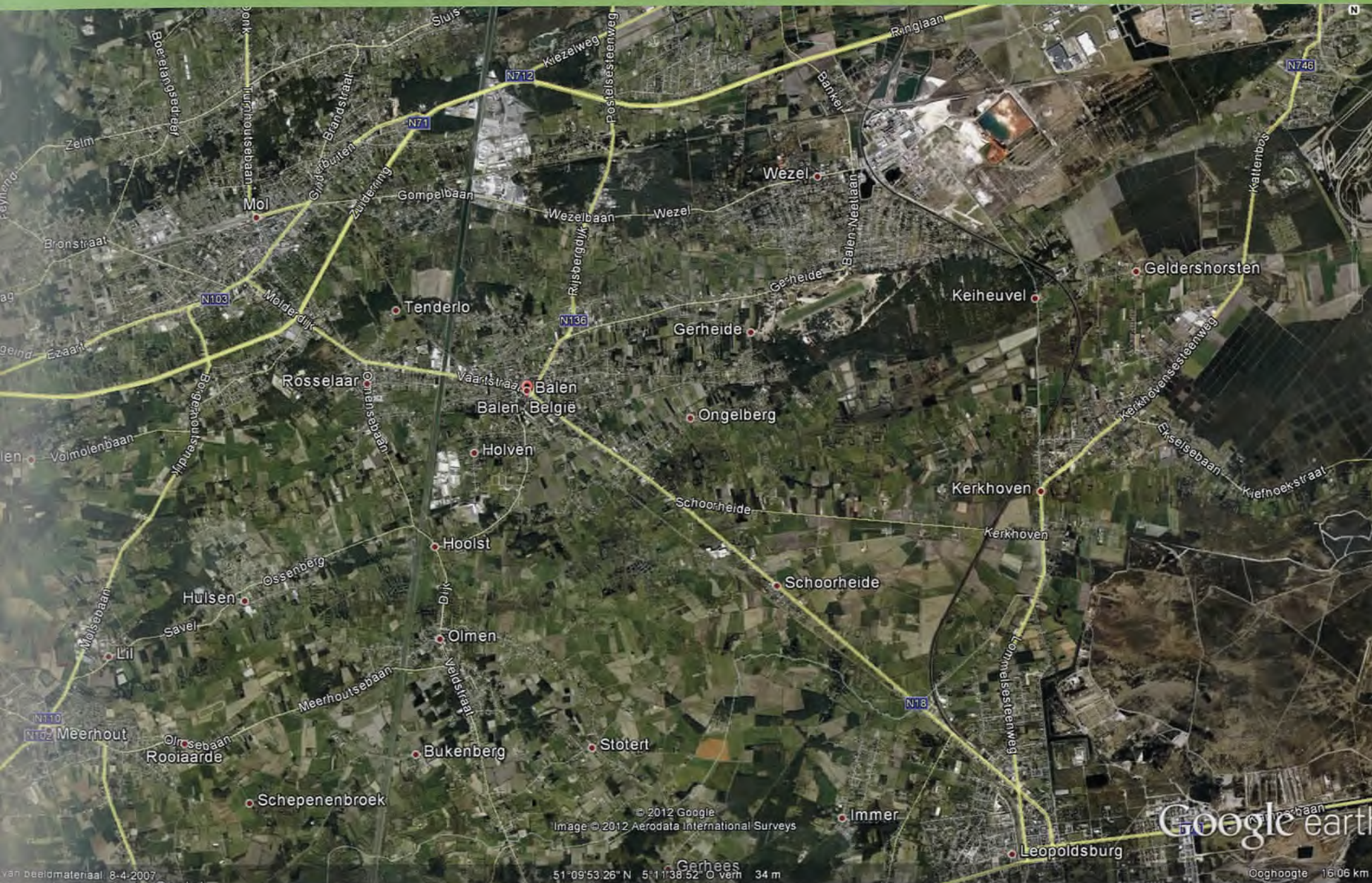

BUURTE WEGEN

in Balen en Olmen

BUURTWEGEN in Balen en Olmen

Samenstelling en eindredactie: Delnooz Annelies

Met teksten van: Delnooz Annelies,
De Wandeleer Kris,
Grobben Vic,
Smeyers Alex,
Pauwels Ludo,
Jennen François,
Vanhoof Guy,
Vermeulen Richard.

Vorbereiding fotomateriaal: Vermeulen Walter, De Wandeleer Kris, Smeyers Alex

Correctors: Grobben Marena, Berckmans Vic

Lay-out: Vanhoof Guy

Drukwerk: XOD

Verantwoordelijke uitgever: Richard Vermeulen voor Erfgoed Balen v.z.w.

D/2012/4953/(24)

© Copyright Erfgoed Balen v.z.w.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, scan of op enige wijze ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

BUURTWEGEN

Het pad dat achter uw huis loopt, het binnenwegje waarlangs de kinderen naar de bushalte gaan, of het bospad dat u al jaren met uw wandelclub verkent, allemaal buurtwegen die een belangrijke waarde hebben voor zowel particulieren en verenigingen als voor de gemeente.

Heel wat van deze vroegere buurtwegen zijn in het verleden echter reeds verdwenen of dreigen in de toekomst verloren te gaan. Deze zogenaamde trage wegen worden namelijk in hun voortbestaan bedreigd door onder meer het herschikken van landbouwpercelen, het gebrekkige onderhoud, de inlijving van de bedding door particulieren en het uitreiken van stedenbouwkundige vergunningen die geen rekening houden met het oorspronkelijk tracé van bestaande buurtwegen.

Om de verdere teloorgang van deze historische wegels van Balen tegen te gaan, werden de buurtwegen van Balen en Olmen in kaart gebracht door Annelies Delnooz.

Woord vooraf

We noemen ze veldwegen, kerkpaden of doorsteekjes... deze wegen doen meestal dienst als 'Trage Wegen'. De verzamelnaam 'Trage Wegen' omvat de landelijke wegen die uitsluitend of toch grotendeels gebruikt worden door niet (zwaar) gemotoriseerd verkeer. Ze spelen vooral een rol in de landbouw, zachte recreatie en in de plaatselijke mobiliteit.

Trage wegen hebben een meerwaarde voor de zachte weggebruiker. Ze bieden, zeker voor korte afstanden, een alternatieve en meer verkeersveilige route voor bijvoorbeeld de verbinding tussen en naar dorpskernen. Bovendien hebben ze niet alleen belang voor de natuurontwikkeling en -beleving, de wandel-, fiets- en ruiterecreatie, maar zijn ze ook cultuurhistorisch belangrijk (bijna alle wegen zijn historische verbindingen).

De tragewegenproblematiek is vandaag een vrij complexe materie. De indeling in voet- en buurtwegen, gemeentewegen in eigendom van de overheid, publiekrechtelijke dienstbaarheden van doorgang en openbaar gebruikte trage wegen is op zich al vrij ingewikkeld. Heel wat van deze wegen staan opgetekend in de 'Atlas der Buurtwegen' waardoor hun bestaan niet kan ontkend worden. Een vermelding van een weg in deze atlas impliceert het recht van doorgang voor de gemeenschap en verplicht de gemeente eveneens om deze te onderhouden. De wet op de buurtwegen (trage wegen) bevat ook strikte procedures met betrekking tot het aanleggen, verleggen of afschaffen... Verder zijn wetten en decreten van toepassing op alle andere types van trage wegen. Of men hier steeds handelt naar de letter van de wet laat ik over aan de interpretatie van de lezer.

Voor Balen en Olmen hadden buurtwegen, en zeker trage wegen, een grote sociale en economische betekenis. Ze werden gebruikt om goederen en producten te verplaatsen en vooral ook om de communicatie tussen de soms afgelegen wijken mogelijk te maken. In het begin van de 19de eeuw waren het heel eenvoudige wegen (karrensporen), modderig in de winter, mul in de zomer! Zij waren een groot gedeelte van het jaar zeer moeilijk te gebruiken.

De situatie vandaag is gelukkig heel wat veranderd. Er is nu vrij veel aandacht voor de kleinere wegen. Hun cultuurhistorische en ecologische betekenis wordt onderkend en gevaloriseerd. In het kader van recreatie, toerisme en veilige mobiliteit krijgen ze nu een volwaardige plaats. Voor de gemeente is nu de heel belangrijke taak weggelegd om vanuit de eigen bevoegdheden een tragewegenbeleid te voeren dat erop gericht is om dit nuttig landschappelijk erfgoed een terechte plaats te geven in natuur- en milieuvriendelijke mobiliteit, recreatie en toerisme.

We kunnen als Erfgoed Balen enkel maar toejuichen dat deze problematiek met betrekking tot onze plaatselijke mobiliteit in kaart werd gebracht. Op basis van de gegevens van dit boek kan onze Balense en Olmense bevolking even rond zich kijken en bepalen welke 'Trage Weg' hij of zij wil bewaren!

Tot slot wens ik de auteur van dit werk, Annelies Delnooz, alsook alle medewerkers die heel wat vrije tijd hebben besteed aan het tot stand komen van dit boek in naam van Erfgoed Balen te bedanken.

Een speciaal woordje van dank aan het gemeentebestuur en k.Erf waarop we weer konden rekenen voor heel wat logistieke en financiële steun.

Richard Vermeulen
Voorzitter Erfgoed Balen vzw

Inhoud

Samenvatting	9		
Lijst van grafieken, figuren en foto's	11		
1 Inleiding	13	5 Conclusies van de onderzoeksresultaten	61
Probleemstelling	13	Conclusies aangaande juridische	
Onderzoeksvragen	13	context van buurtwegen	61
Onderzoeksmethodiek	14	Actiepunten vanwege	
2 Theoriegericht onderzoek	17	verschillende beleidsniveaus	62
Ontstaan buurtwegen	17	6 Aanzet tot verder onderzoek	65
Juridische context buurtwegen	17	Lijst van de geraadpleegde werken	67
Bedreigingen	25	7 Bijlagen	399
Functies die buurtwegen vervullen	26	Bijlage 2: Overzicht vragen interviews	399
Bevoegdheden en taken van de		Bijlage 3: Attest van deelname	
verschillende overheden	26	Trage Wegen-dag	400
Enkele initiatieven ter bescherming	28	Bijlage 4: De wet op de buurtwegen	
3 Praktijkonderzoek	31	van 10 april 1841	401
Onderzoeksontwerp	31	Bijlage 5: Provinciaal reglement van de	
Multifunctioneel ontwikkelingskader	32	provincie Antwerpen ter uitvoering	
Verloop van het onderzoek	33	van de wet van 10 april 1841	406
Bevraging van gebruikers en		Bijlage 6: Omzendbrief van de gouverneur	
belanghebbenden	42	aan de gemeentebesturen van de	
4 Verwerking van de onderzoeksresultaten	47	provincie Antwerpen inzake de Atlas	
Evaluatiekaarten	47	der buurtwegen	409

Annelies Delnooz (16/09/1987) behaalde in 2010 cum laude het diploma als toegepast economisch wetenschapper, richting beleidsmanagement, aan de universiteit Hasselt. Op professioneel vlak is zij sinds november 2010 actief bij VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) als researcher in de unit energietechnologie. Zij houdt zich voornamelijk bezig met onderzoek naar de marktwerking van de energiesector

binnen een internationale context, met een focus op de economische aspecten (e.g. Europese elektriciteitsbeurzen). Verder verricht zij onderzoek betreffende het uitwerken van business cases voor verschillende energietechnologieën, haalbaarheidsstudies voor smart grid toepassingen en economische analyses voor het opzetten van industriële DER (Distributed Energy Sources) clusters.

In september 2009 heeft de obligate masterproef, getiteld "Buurtwegen: milieuvriendelijke en veilige verbindingen binnen een gemeente. Een analyse van de toestand in Balen", ervoor gezorgd dat ze terecht kwam bij Erfgoed Balen. Het is tevens deze eindverhandeling die de basis vormde voor dit overzichtsboek. De interesse in het Balense erfgoed is gebleven en een jaar later vervoegde ze de algemene raad van bestuur van Erfgoed Balen.

Daarnaast blijft ze als onderzoeker uiteraard geboeid door de hiaten in onze kennis en merkwaardige wetenschapsfenomenen waaronder de 'theory of everything', die de verschillende fundamentele theorieën in de natuurkunde met elkaar zou verenigen, de Fibonacci reeks in de natuur en architectuur,...

erfgoed
Balen

gemeente
balen